

Plattelandsontwikkelingsplan (POP) Nederland

Verordening (EG) nr. 1257/1999

Ex ante evaluatie

Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer/Wageningen

Informatie- en KennisCentrum Landbouw/Ede, december 1999

© 1999 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het IKC-Landbouw, Postbus 482, 6710 BL EDE.

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij het gebruik van gegevens uit deze publicatie.

Oplage 50 exemplaren

Samenstelling G. van Eck, M.J.M. Hootsmans, T.L.J. Janssen, H. Lieffijn, J.H. Olink, A.J. Schutte (voorzitter), H.E. Soorsma, J.B.M. Thissen

Druk Ministerie van LNV, Facilitaire Dienst/Bedrijfsuitgeverij

Voorwoord

De Europese Kaderverordening inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europese Oriëntatie en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) maakt het mogelijk dat EU-lidstaten rurale ontwikkelingsplannen indienen teneinde co-financiering te verkrijgen vanuit de EU.

Voor de periode 2000-2006 heeft Nederland een plan opgesteld ter indiening bij de Europese Commissie. Dit Plattelandsontwikkelingsplan (POP) omvat thema's en maatregelen waarmee beoogd wordt problematieken inzake plattelandsontwikkeling naar een oplossing te leiden. De kaderverordening (EG) nr. 1257/1999 schrijft voor dat bij de indiening van het plan een ex ante evaluatie moet komen.

Dit rapport is de ex ante evaluatie van het Nederlandse plan.

Aan het IKC-Landbouw en het IKC-Natuurbeheer is gevraagd de ex ante evaluatie te maken. Dit verzoek kwam van een regiegroep bestaande uit vertegenwoordigers van de provincies en van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Deze ex ante evaluatie rapportage gaat nader in op de gehanteerde evaluatiemethode, de resultaten van de analyse op een concept POP (november 1999), de aanbevelingen die gedaan zijn aan de planopstellers en tot slot wordt beschreven in hoeverre de gedane aanbevelingen verwerkt zijn in het in te dienen POP.

Ir. H.A. Gonggrijp
Hoofd IKC-Landbouw

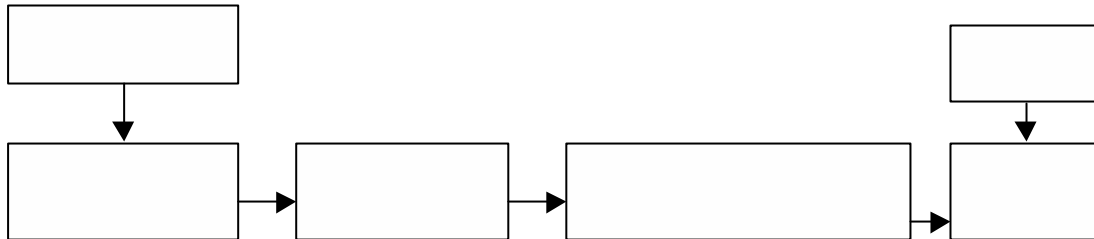
Dr. ir. H. Smit
Hoofd IKC-Natuurbeheer

Samenvatting

De eisen die gesteld worden aan de programmering zijn vermeld in de Europese kaderverordening plattelandsontwikkeling Verordening (EG) nr. 1257/1999 en in de uitvoeringsbepalingen de verordening (EG) nr. 1750/1999.

Het Plattelandsontwikkelingsplan (POP) kent op hoofdlijnen de volgende programmeringsonderdelen.

In schemavorm:

Een beschrijving van de huidige situatie in het landelijk gebied, gecombineerd met de gewenste situatie, leidt tot een aantal doelstellingen met concretere operationele doelen. De gewenste doelen worden nagestreefd door de inzet van instrumenten en middelen. Deze inzet leidt tot directe output (bijvoorbeeld: aantal projecten, aantal aanmeldingen) en tot resultaten (bijvoorbeeld op het gebied van inkomensvorming, aantal innovaties, aantal hectare, etc.). Als geheel hebben de resultaten meerdere effecten (sociaal-economisch, milieu) op de ontwikkeling van het landelijk gebied. De programmeringsonderdelen en de samenhang ertussen waren object van de ex ante evaluatie. De opzet en de uitvoering van de ex ante evaluatie is gebaseerd op een document afkomstig van de Europese Commissie (EC) getiteld:

“Evaluation of rural development programmes 2000-2006 supported from the European Guidance and Guarantee Fund , **GUIDELINES**, DG VI 1999”.

Het doel van de evaluatie vooraf is om reeds tijdens de schrijffase van het POP aanbevelingen te formuleren ten dienste van de planopstellers. Voorts dient te worden aangegeven in hoeverre de aanbevelingen in het uiteindelijke POP al of niet verwerkt zijn. De EC beoogt via de ex ante evaluatie het opstellen van het POP in de lidstaat te ondersteunen en voorts de acceptatieprocedure van het POP bij de EC te ondersteunen.

Er zijn in deze ex ante evaluatie aanbevelingen geformuleerd die met name gestoeld zijn op de planeigenschappen: causaliteit en evalueerbaarheid.

- De causaliteit in de reeks:
analyse situatie->gewenste situatie->doelen->operationele doelen->maatregelen->instrumenten -> ->output->resultaat->effect.
- De evalueerbaarheid van het POP met het oog op nog te verrichten evaluaties (mid term, ex post). Het gaat daarbij om onderdelen als:
referentiewaarden van de uitgangssituatie, streefwaarden van de gewenste situatie, indicatorsets, monitoringssystematiek.

De ex ante evaluator heeft voor zijn werkwijze een toetsingskader geformuleerd dat bestaat uit 4 stappen. Dit toetsingskader vormde telkens de invalshoek van de ex ante evaluator.

Via een interactieve wisselwerking met de planopstellers is tijdens het schrijven van het POP commentaar geleverd en zijn aanbevelingen geformuleerd. In eerste instantie werden delen van het POP van commentaar voorzien, naarmate het POP meer gestalte kreeg is het gehele POP in beschouwing genomen.

De aanbevelingen in deze ex ante rapportage zijn gebaseerd op een concept POP (november 1999). Er is voorts aangegeven in hoeverre de aanbevelingen door de planopstellers in het uiteindelijke definitieve POP verwerkt zijn.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Algemeen	6
1.2 Doelstelling ex ante evaluatie	6
2 Uitvoering ex ante evaluatie	8
2.1 Het kader voor de opzet van de ex ante evaluatie	8
2.2 Ontwerpen toetsingsinstrumenten	9
2.3 Werkwijze van toetsing	9
3 Resultaten van toetsing	11
3.1 Interactieve toetsing tijdens schrijfproces POP	11
3.2 Toetsing van het concept POP (november 1999)	11
4 Antwoorden evaluatievragen en aanbevelingen	18
4.1 Beantwoording evaluatievragen	18
4.2 Verbeterfactoren en aanbevelingen voor het POP	18
5 Verwerking aanbevelingen in het plan	20

Bronnen

Bijlage I	Toetsinstrumentarium
Bijlage II	Samenstelling werkgroep ex ante evaluatie

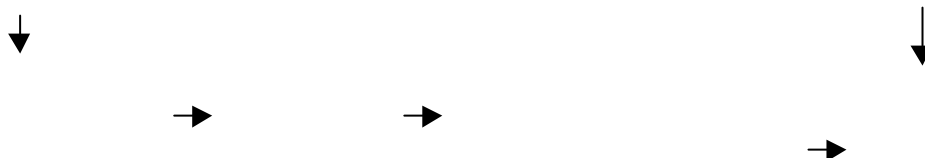
1 Inleiding

1.1 Algemeen

Dit rapport gaat in op de ex ante evaluatie van het Plattelands Ontwikkelings Plan (POP) Nederland. Het POP Nederland is door de zgn. bevoegde autoriteiten opgesteld in het kader van de Verordening (EG) nr. 1257/1999 (*De Europese plattelandskaderverordening*) en de bijbehorende uitvoeringsbepalingen in Verordening (EG) nr. 1750/1999.

De EC heeft in deze verordeningen specifieke eisen gesteld aan de programmering inzake de kaderverordening plattelandsontwikkeling. Behalve dat de EC heel uitdrukkelijk voorschrijft dat specifieke elementen in het POP opgenomen en beschreven moeten zijn wordt eveneens gewezen op het belang van een hechte samenhang tussen de diverse onderdelen in het plan.

De planprogrammering kent op hoofdlijn de volgende onderdelen:

De verordeningen geven aan dat er voorafgaand aan het indienen van een POP door een lidstaat bij de Europese Commissie (EC) een ex ante evaluatie uitgevoerd moet zijn. De resultaten van de ex ante evaluatie dienen aan het POP toegevoegd te worden.

In deze rapportage wordt achteréénvolgens ingegaan op de volgende zaken:

- de doelstelling van de ex ante evaluatie (1.2);
- het kader voor de ex ante evaluatie (2.1), de toetsinstrumenten (2.2.), de werkwijze (2.3);
- de toetsingsresultaten (3);
- de aanbevelingen (4);
- de reactie van de planopstellers op de aanbevelingen (5).

1.2 Doelstelling ex ante evaluatie

De EC heeft specifieke aandachtspunten verstrekt m.b.t. de ex ante evaluatie. De EC beoogt met de ex ante evaluatie de samenstelling van het POP in de lidstaat te ondersteunen en vervolgens de acceptatieprocedure bij de EC te faciliteren.

Het doel van deze evaluatie vooraf is om reeds tijdens de schrijffase van het POP aanbevelingen te formuleren ten dienste van de planopstellers. Voorts dient te worden aangegeven in welke mate de aanbevelingen in het uiteindelijke POP al of niet opgenomen zijn.

Een beoordeling op met name de volgende twee aspecten in het plan vormt de basis voor de aanbevelingen:

causaliteit

De causaliteit in de reeks:

analyse situatie->gewenste situatie->doelen->operationele doelen->maatregelen->instrumenten->output->resultaat->effect.

evalueerbaarheid

De evalueerbaarheid van het POP met het oog op nog te verrichten evaluaties.

Het gaat daarbij om onderdelen als:

referentiewaarden van de uitgangssituatie, streefwaarden van de gewenste situatie, indicatorsets, monitoringssystematiek.

2 Uitvoering ex ante evaluatie

De ex ante evaluatie is via een projectmatige structuur gerealiseerd, t.w.:

Opdrachtgever: Regiegroep POP (vertegenwoordigers van provincies en de rijksoverheid (i.c. het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij).

Opdrachtnemer: Werkgroep ex ante evaluatie (Informatie en KennisCentrum Landbouw en het Informatie en KennisCentrum Natuurbeheer).

Object van analyse: Schriftelijke tussenproducten van het POP; een concept (november 1999) van het POP Nederland.

Achteréénvolgens wordt kort ingegaan op documenten die de EC verstrekt heeft m.b.t. de bedoeling van de evaluatie, daarna volgt een beschrijving van het ontwikkelde toetsinstrumentarium en de werkwijze van de toetsing.

2.1 Het kader voor de opzet van de ex ante evaluatie

Voor de vaststelling van de evaluatievragen en de evaluatieopzet zijn twee documenten leidend geweest, n.l. :

-Verordening (EG) nr. 1750/1999 de uitvoeringsbepalingen;

-Evaluation of rural development programmes 2000-2006 supported from the European Guidance and Guarantee Fund , **GUIDELINES**, DG VI 1999.

Verordening (EG) nr. 1750/1999

In de uitvoeringsbepalingen in Verordening (EG) nr. 1750/1999 stelt artikel 43 t.a.v. de ex ante evaluatie het volgende:

"Bij de evaluatie vooraf worden de ongelijkheden, lacunes en mogelijkheden in de bestaande situatie geanalyseerd en wordt beoordeeld in hoeverre de voorgestelde strategie coherent is met de situatie en de streefniveaus, en wordt aandacht besteed aan de punten die in de gemeenschappelijke evaluatievragen aan de orde worden gesteld. Daarbij wordt het verwachte effect van de geselecteerde actieprioriteiten beoordeeld, en worden, wanneer zij zich daartoe lenen, de streefniveaus van deze prioriteiten gekwantificeerd. Ook worden de beoogde regelingen voor de tenuitvoerlegging en de coherentie met het gemeenschappelijke landbouwbeleid en de andere takken van het beleid geverifieerd."

GUIDELINES

De Europese Commissie heeft via DG VI zgn. GUIDELINES uitgebracht omtrent evaluatie van rurale ontwikkelingsplannen 2000-2006. In deze GUIDELINES geeft de EC aanwijzingen hoe de lidstaten om kunnen gaan met evaluatie in het kader van de rurale plannen die uit het EOGFL-fonds gefinancierd worden. De EC onderscheidt bij het evaluatieproces drie momenten, met elk een specifiek oogmerk:

- ex ante evaluatie: een ex ante evaluatie ondersteunt de EC bij de acceptatieprocedure van het ruraal plan. Rapportage bij indiening van het plan.
- mid-term evaluatie: de mid-term evaluatie ondersteunt eventuele planaanpassingen en kan tot implementatieverbeteringen leiden. Rapportage uiterlijk 31-12-2003.
- ex post evaluatie: de ex post evaluatie maakt achteraf een oordeel op. Dit kan leiden tot aanbevelingen voor volgende programmeringen. De rapportage is max. 2 jaar na afloop van de planperiode.

De GUIDELINES kennen eveneens een drietal bijlagen (annexen) die een belangrijke afbakening geven voor de reikwijdte en de bedoeling van het evaluatieproces.

- annex I: geeft een indicatie van evaluatievragen die t.z.t. bij de mid-term en de ex post evaluatie wezenlijk zijn. (zgn. 'common evaluation questions')

- annex II: geeft aanbevelingen hoe de rapportage van evaluaties het beste kan plaatvinden.
- annex III: vermeldt de aandachtspunten voor de ex ante evaluatie. Deze aandachtspunten zijn aldaar aangeduid met de categorieën A t/m E.

Voor de toetsende activiteiten van de ex ante evaluator zijn deze aandachtspunten gehanteerd voor de beoordeling van de planeigenschappen causaliteit en evalueerbaarheid.

De volgende categorieën worden daarin onderscheiden:

- situatiebeschrijving (A)
- strategiebepaling en de passendheid met andere beleidstrajecten(B)
- verwachte effecten en de relatie met latere evaluatievragen (C)
- kwantificering (D)
- uitvoering en beheer (E)

2.2 Ontwerpen toetsingsinstrumenten

Om de toetsing te operationaliseren zijn er toetsinstrumenten ontwikkeld. In bijlage I zijn de instrumenten uitvoerig beschreven.

De instrumenten waarmee de ex ante evaluatie is uitgevoerd zijn de volgende:

- de inhoudsopgave;
toetst op: de aanwezigheid van onderdelen in het plan op hoofdlijnen.
Afgeleid van Vo. (EG) nr. 1750/1999.
- de afvinklijst;
toetst op: de specifieke aandachtspunten uit de categorieën A t/m E.
Gebaseerd op annex III van de GUIDELINES.
- de hulpnotaties;
toetst op: de causaliteit in de reeks
analyse - gewenste situatie- doelen- operationele doelen- maatregelen- instrumenten- resultaten-effecten. Gebaseerd op hulpnotaties d.m.v. matrices/hulptabellen.
- de beoordelingsrichtlijn;
toetst op: de zgn. 'rode draad' in het POP.
De beoordelingsrichtlijn is behulpzaam bij het formuleren van aanbevelingen
Deze normatieve samenhang tussen planonderdelen is ondermeer gebaseerd op de uitvoeringsbepalingen en op andere werkdocumenten afkomstig van de EC.

2.3 Werkwijze van toetsing

Tijdens het schrijfproces van het plan werd er op een interactieve wijze samengewerkt tussen de planopstellers en de ex ante evaluator. Het POP is via een aantal opéénvolgende versies tot stand gekomen. De evaluator becommentarieerde schriftelijke (tussen)producten en leverde suggesties ter aanpassing aan.

Zo werd er, beginnend bij een POP dat bestond uit niet meer dan contouren van een plan, gaandeweg een POP opgeleverd dat als totaal concept dienst kon doen.

Deze conceptversie (november 1999) werd opnieuw aan een toetsing onderworpen. De aanbevelingen die hieruit voortkwamen zijn met de planopstellers besproken.

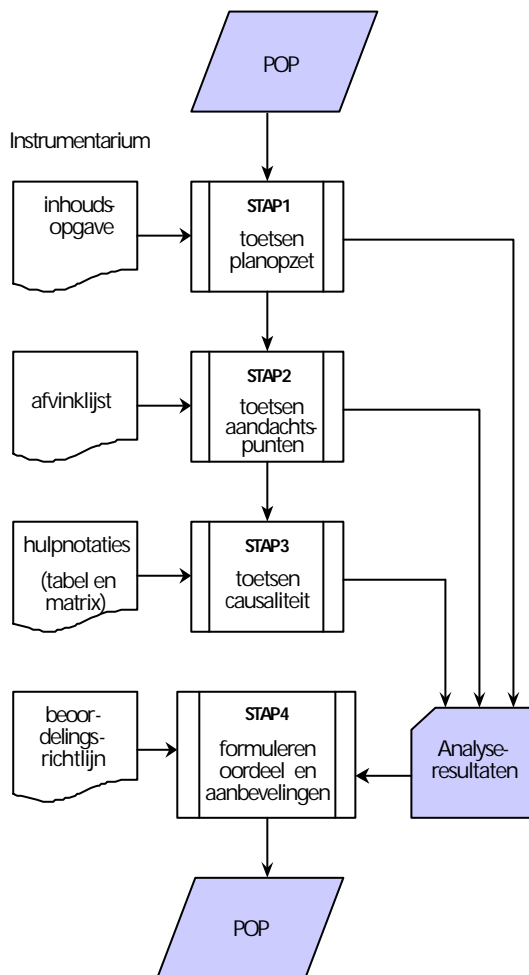
toetsingskader

De toetsingstrumenten zijn gehanteerd in een zgn. 4- stappenplan. De 4 stappen bijelkaar vormen daarmee feitelijk het toetsingskader.van de ex ante evaluatie.

- stap 1 toetsing planopzet a.d.h.v. een globale inhoudsopgave;
- stap 2 toetsing plan op specifieke aandachtspunten a.d.h.v. de afvinklijst;
- stap 3 toetsing causaliteit a.d.h.v. hulpnotaties;
- stap 4 beoordeling en aanbevelingen formuleren a.d.h.v. de beoordelingsrichtlijn.

De stappen 1 t/m 3 leveren informatie aan waarmee in stap 4 het oordeel en de aanbevelingen gerealiseerd worden.

Hieronder staat een schematische weergave van de vier stappen, met daarbij het gebruikte toetsinstrument per stap.

Deze werkgang is een aantal malen in z'n geheel danwel gedeeltelijk herhaald, telkens uitmondend in een 'nieuw' POP danwel gedeelten van een 'nieuw' POP.

3 Resultaten van toetsing

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de toetsing die plaatsvond vanaf het begin van de schrijffase en veelal op deelproducten is verricht en voorts op de toetsing die op de concept versie (november 1999) van het POP is gedaan.

3.1 Interactieve toetsing tijdens schrijfproces POP

Tijdens het schrijfproces is er herhaalde malen contact geweest met de opstellers van het POP. De invalshoek daarbij was telkens het toetsingskader. Een aantal schriftelijke (tussen)producten gaf aanleiding om gezamenlijke exercities te verrichten m.b.t. indicatorensets (output, resultaat, effect), de positie van de SWOT analyse en het resultaat ervan m.b.t. gewenste situaties, streefwaarden voor de gewenste situaties werden nader beschouwd.

In eerste instantie is de meeste aandacht uitgegaan naar 'de rode draad' in het POP. De inzet was om een grotere samenhang in het POP te bereiken, immers een belangrijke eigenschap van het plan als causaliteit is daarmee gediend.

De SWOT analyse en zijn samenhang met de overige hoofdstukken, de zgn. 'inbedding' ervan, heeft aandacht gekregen vanuit het oogpunt van relevantie.

Er is geconstateerd dat op specifieke plaatsen prioriteringen niet voor handen waren. Keuzes werden niet gemaakt danwel gemaakte keuzes waren niet van een motivering voorzien.

Sommige beschrijvingen van problematieken en ontwikkelingen kregen het predikaat 'te diffuus' mee, en zijn naderhand qua formulering aangepast

De relatie tussen de geformuleerde doelen, de operationele doelen en de vermeende output is daarna belicht. Er is daarbij onder meer gewezen op het ontbreken van motiveringen. Eveneens kwam aan de orde de reeks: outputindicatoren – resultaatindicatoren – effect. Eerst met het accent op de kwalitatieve benadering hiervan en daarna zoveel mogelijk vanuit kwantitatief oogpunt. Er doemde echter al vrij spoedig het inzicht op dat het kunnen weergeven van kwantitatieve effectprognoses bemoeilijkt werd door het niet voorhanden zijn van uitgebreide onderbouwende (model)studies. Ook speelt een rol daarin het verweven complex van maatregelen en instrumenten dat er bij betrokken is.

De aandacht voor de '0-meting', voor de mid term en de ex post evaluaties bleef tijdens de interactieve fase enigszins onderbelicht wegens het nog ontbreken van informatie. Wel is de evalueerbaarheid van het POP onder de aandacht gebracht door onder meer te wijzen op aspecten als: de relatie tussen de referentiewaarden (beginsituatie) en de gehanteerde streefwaarden, het gebruiken van indicatorensets, en de toepassing van monitoringssystematiek(en).

In een nadere gedachtenwisseling met de planschrijvers werd reeds opgemerkt dat een goede evalueerbaarheid van het plan met name ook gestoeld moet zijn op de evalueerbaarheid op projectniveau. Ook daarvoor geldt dat de monitoring met name bij de opzet en de uitvoering van de projecten goed behartigd dient te worden. Belangrijke criteria voor de op te zetten monitoringsactiviteiten zijn onder meer:

- het kunnen 'omgaan met' veel uiteenlopende projecten en uiteenlopende instrumenten
- het kunnen opleveren van uiteindelijk samenhangende datasets waarop eventuele bijstellingen gebaseerd dienen te zijn.

De relatie tussen de in te zetten middelen en het beoogde kwantitatieve resultaat, de zgn. doelmatigheid, is in de interactieve fase wegens het ontbreken van relevante informatie geen aandacht gegeven.

3.2 Toetsing van het concept POP (november 1999)

De interactieve fase mondde uit in een zgn. 'totaal concept'.

Dit concept POP (november 1999) is nog een keer getoetst met het toetsingskader (4 stappenplan).

Op de resultaten van deze toetsing wordt hier nader ingegaan.

P stap 1 Toetsen planopzet

Er is een planopzet gerealiseerd die in belangrijke mate conform is aan de uitvoeringsbepalingen in Verordening (EG) nr 1750/1999. De indeling zoals die in de bijlage 'plannen voor plattelandsontwikkeling' van de uitvoeringsbepalingen aangegeven staat is terug te vinden in het POP. De mate van uitwerking per onderdeel varieert echter nog sterk.

Met name voor aspecten die betrekking hebben op de uitvoering van het POP geldt dat ze slechts aangestipt worden, de onderbouwing of de nadere verklaring ontbreekt.

Voorbeelden daarvan zijn nr.14 (evenwicht tussen de verschillende steunmaatregelen ,nr. 15 (verenigbaarheid en coherentie) en nr. 16 (aanvullende staatssteun).

Het onderdeel nr. 12 (de regelingen om voor een doeltreffende en correcte tenuitvoerlegging van de plannen....) wordt in het POP onder de aandacht gebracht in termen van te maken bestuurlijke afspraken tussen partijen, een operationele invulling van deze afspraken is in het concept niet beschreven.

P stap 2 Toetsen aandachtspunten

Er wordt nader ingegaan op de categorieën A t/ m E uit de afvinklijst; daarbij wordt een beeld geschetst van het toetsingsresultaat.

A. Situatiebeschrijving

De situatiebeschrijving is met name in hoofdstuk 2 en 3 van het concept POP geëtaleerd.

De situatiebeschrijving omvat relevante onderwerpen, en er is een selectie weergegeven van kengetallen die aanvullende informatie verstrekken omtrent de uitgangssituatie. In de situatiebeschrijving ontbreekt echter een algemeen kader omtrent de ambities t.a.v. het landelijk gebied. Daardoor zijn er veelal geen motivaties te herleiden m.b.t. onderwerpkeuzes, keuzes van kengetallen en de verkozen diepgang van de beschrijving. De regiospecifieke invalshoek is bijvoorbeeld niet voor elk onderwerp benadrukt terwijl de motivatie daarvoor ontbreekt.

De gewenste situatie is voortgekomen uit de SWOT exercitie.

Echter in de SWOT exercitie worden begrippen gehanteerd als: kans, bedreiging, sterkte, zwakte. Voordat dergelijke begrippen gehanteerd worden dient vooraf wel een soort kader geformuleerd te zijn waarbinnen iets als een kans, een bedreiging, een sterkte of een zwakte betiteld kan worden.

Voorts is er in aansluiting op de SWOT exercitie geen heldere prioritering vermeld t.a.v. de gewenste situaties. Er is niet transparant gemaakt welke eventuele dilemma's, keuzemogelijkheden een rol hebben gespeeld om vanuit de gewenste situaties naar de te formuleren doelen toe te gaan.

De beschrijving van de situatie heeft nogal eens het karakter van een huidige momentopname. Er is relatief geringe aandacht geschonken aan de prioritaire (maatschappelijke) ontwikkelingen die met name sturend gaan worden op de omstandigheden en de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Een prioritering van ontwikkelingen die er echt toe gaan doen, en waar dus de nodige aandacht op gericht moet gaan worden is niet gemaakt.

Er zijn kengetallen gegeven die betrekking hebben op de huidige situatie. In het kader echter van de zgn. '0-meting' lijkt er nog niet te zijn voorzien in alle kengetallen (referentiewaarden) die de beginsituatie weergeven van de geformuleerde gewenste situaties.

De samenhang met andere, soms nog op te starten programmeringen in het gebied, wordt terzijde aangestipt. Er wordt niet aangegeven op welke inhoudelijke aspecten er synergie valt te verwachten tussen de programmeringen onderling.

De evaluatieresultaten van voorgaande programmeringen zijn beschrijvend weergegeven. Uit de tekst komt niet naar voren welke succes- danwel faalfactoren hieruit leidend zijn voor het onderhavige concept POP.

Het plan omvat ondermeer de begrippen landelijke gebied, platteland, stedelijk gebied; de afbakening van deze begrippen wordt niet nader verklaard.

B. Strategiebepaling en passendheid met andere beleidstrajecten.

Dit onderdeel vindt met name zijn weergave in hoofdstuk 4 en 11 van het concept POP.

De resultaten van de SWOT analyse monden uit in de gewenste situaties die geclusterd en omgezet worden in 6 doelen. Daaropvolgend is de strategie geformuleerd uitgaande van de doelen en de omstandigheden. Een strategie mondt daarmee uit in een lijst van na te streven operationele doelen. Wat ontbreekt bij deze werkwijze is de motivatie en het aangeven van de keuzemogelijkheden die een rol gespeeld hebben. De reden waarom juist deze geformuleerde operationele doelen voortkomen uit de gewenste situatie en de strategie is niet eenduidig weergegeven. Bij het nader formuleren van de strategie is juist de sturende invloed van een aantal criteria cq randvoorwaarden (i.c. gebiedsgerichte aanpak, top down & bottom up processen, internationale context, integrale aanpak) onderbelicht gebleven.

Voorts wordt geconstateerd dat er bij de strategiebepaling niet verwezen wordt naar onderbouwende (model)studies. De strategiebepaling is daarmee in hoge mate een kwalitatieve exercitie.

Het concept POP wijst, zij het slechts summier, op het punt van verenigbaarheid en consistentie met het GLB en andere nationale en communautaire normstellingen. Van een nadere onderbouwing en uitleg is echter geen sprake.

In de strategiebepaling is niet nader onderbouwd in welke mate het aspect van mededinging en emancipatie gewaarborgd is.

C. Mate van doeltreffendheid

Dit aspect is weergegeven met name in hoofdstuk 5 en 6 van het concept POP.

De reeks: analyse- gewenste situatie-doel-operationeel doel- maatregelen-instrumenten vormt de basis voor een goede doeltreffendheid. Het concept POP beoogt deze reeks 'aanéensluitend' te maken. De relatie tussen operationele doelen en maatregelen is weliswaar beschreven, maar een motivatie omtrent de passendheid van een maatregel ('a t/m v') bij een operationeel doel ontbreekt veelal. Op onderdelen lijkt die indeling van een maatregel aan een operationeel doel overigens inhoudelijk (nog) niet te kloppen.

De in te zetten instrumenten zijn geordend binnen de maatregelen, maar aangezien er nogal wat maatregelen zijn die aan meerdere operationele doelen tegelijk een bijdrage beogen te leveren, is de relatie tussen instrumenten en operationele doelen niet eenduidig gemaakt.

Er is per operationeel doel een indicatorset gehanteerd die ingaat op output-resultaat en een beoogde effectbeschrijving. Er is voorts kwalitatief (+/0) aangegeven wat het te verwachten effect is op milieukwaliteit op de economische en op de sociale omstandigheden. Alleen positieve effecten zijn gegeven.

Kwalitatief gezien is de programmeringscyclus daarmee weliswaar rond, er wordt op hoofdlijnen op een directe wijze voorzien in behoeften (i.c. verbeteren omgevingskwaliteit, economische en sociale omstandigheden). Deze directe werking wordt echter beïnvloed door tal van, deels (on)voorzienbare, factoren; wisselwerkingen met negatieve effecten ontbreken in de beschouwingen. Een potentieel spanningsveld is bijvoorbeeld verbeteren milieukwaliteit vs. verbeteren economische positie. Het concept POP schenkt aan deze wisselwerking geen nadere aandacht. De directe werking op de behoeften (milieu, economie, sociaal) die bereikt wordt via het nastreven van de operationele doelen kan directer beschreven worden door de in te zetten instrumenten per operationeel doel meer in beschouwing te nemen.

Het potentieel aan in te zetten instrumentarium van de rijksoverheid en de provinciale overheden is (nog) niet in zijn totaliteit beschreven. De juridische en administratieve toets is in het concept POP nog niet volledig uitgevoerd.

D. Kwantificering

Bij de situatiebeschrijving is er kwantitatieve informatie verstrekt. Bij de parameterkeuze zijn sommige aspecten onderbelicht gebleven of ontbreken bijvoorbeeld: het aspect van kwaliteit van natuur en landschap en de leefbaarheidsonderwerpen.

De gewenste beelden zijn zoveel mogelijk voorzien van kwantitatieve streefwaarden, de kwalitatieve waarden hebben verre weg de overhand in het concept POP. Daarnaast zijn er nog veel gewenste situaties die in het geheel nog geen streefwaarde geformuleerd hebben gekregen. Bij de streefwaarden is er niet structureel een lijst met referentiewaarden voor de beginsituatie naast geplaatst als zgn. '0-meting'. De aanwezige kengetallen in de situatiebeschrijving kunnen daar slechts voor een deel in voorzien omdat ze ander soortig zijn dan de streefwaarden. Er zijn op geen enkel niveau (output, resultaat, effect) kwantitatieve prognoses vermeld. Beoogde budgetten (input) zijn wel kwantitatief gealloceerd per instrument.

E. Uitvoering en beheer

In het concept POP handelt het daarbij om hoofdstuk 9 e.v..

Het POP vormt het inhoudelijk, juridisch en financieel kader waarbinnen de maatregelen en instrumenten ingezet gaan worden.

Op operationeel niveau zullen de instrumenten, al of niet in projectverband, een bijdrage moeten gaan leveren aan de POP doelstellingen.

Bij een dergelijk netwerk van instrumenten en projecten is een aantal aspecten wezenlijk:

-het POP dient een herkenbaar kader te vormen waarbinnen de projecten/activiteiten geselecteerd en uitgevoerd kunnen worden.

-de op operationeel niveau fragmentarische bijdrages van instrumenten en projecten staan ten dienste van de strategische POP doelstellingen.

-een gedegen monitoringssystematiek dient de (inhoudelijke) voortgang in beeld te houden ten einde de nodige bijstellingen, hetzij bij de mid-term evaluatie of als daar reden voor is, reeds eerder, onderbouwd te kunnen verrichten,

De beschrijving van de uitvoeringsorganisatie in het concept POP is op hoofdlijnen gegeven waardoor er meer sprake is van contouren dan van een operationele beschrijving.

Een breedvoerig en relevant actorenveld is betrokken. Bestuurlijke verantwoordelijkheden, administratieve en financiële criteria worden gerespecteerd, maar zijn nog niet operationeel uitgewerkt. Het aspect van staatssteun en het anti-cumulatiebeding (maximum aan te verstrekken steun) is (nog) niet uitgewerkt. De juridische toets van de in te zetten instrumenten aan de EU criteria is (nog) slechts deels uitgevoerd.

Er wordt weliswaar gerefereerd aan het gaan toepassen van monitoring maar uit de beschreven contouren hiervan kan niet worden opgemaakt dat er m.i.v. een bepaalde datum, in zijn geheel een samenhangende monitoringssystematiek operationeel is, die geënt is op het complex van maatregelen en instrumenten.

► stap 3 Analyse causaliteit

Het POP kent 6 thema's waarvan de inzet is dat ze een directe bijdrage kunnen leveren aan de plandoelstellingen.

Per thema is de causaliteit in de volgende reeks nader beschouwd:

analyse->gewenste situatie-> doelen-> operationele doelen-> maatregelen-> instrumenten.

Nadat alle thema's afzonderlijk de revue gepasseerd zijn worden ze gezamenlijk beschouwd op planniveau.

Thema duurzame landbouw

thema - doelen

Er wordt een grote verscheidenheid aan operationele doelen onderkend binnen dit thema.

In hoofdlijn zijn er doelen aangaande economische duurzaamheid en aangaande ecologische duurzaamheid te onderscheiden.

Er zijn geen regio-specifieke aandachtspunten bij de operationele doelen onderkend.

De streefwaarden m.b.t. de gewenste situaties zijn niet doorvertaald naar streefwaarden voor de operationele doelen.

operationele doelen - maatregelen

Er zijn maatregelen toegekend aan de afzonderlijke operationele doelen.

De maatregelen zijn zeer uitéénlopend van aard. (a,c,d,f,g,h,j,m,o,p,r,s,t,) Echter niet aan elke maatregel is een budget toegekend. Deze prioriteringsslag is niet nader toegelicht in het voorliggende concept POP.

maatregelen - instrumenten

Aan de maatregelen zijn de instrumenten toegekend; hetzij een rijks- en/of provinciaalinstrumentarium. De motivering van deze toekenning is niet verder toegelicht in het concept POP. De passendheid van de indeling van een aantal instrumenten bij een aantal specifieke maatregelen roept vraagtekens op. Overigens is de beschrijving van het instrumentarium (nog) niet compleet. De instrumenten grijpen onder meer aan op primaire bedrijven, kavels, wegen, hectares en verwerkingsprocessen. Er is geen indeling gegeven waarbij het instrument eënduidig gekoppeld is aan een operationeel doel.

causaliteit

De directe relatie tussen in te zetten instrumenten en operationele doelen is niet inzichtelijk gemaakt. De motivatie ontbreekt voor de samenstelling van het maatregelpakket.

Kwaliteit natuur en landschap

thema - doelen

Bij de operationele doelen wordt geconstateerd dat in vergelijking tot de oppervlakte van de natuur het aspect kwaliteit van natuur wat onderbelicht is gebleven. Landschap is eveneens relatief weinig vanuit het kwaliteitsaspect belicht. De streefwaarden m.b.t. de gewenste situatie zijn slechts gedeeltelijk weergegeven. Ook hier geldt dat de streefwaarden van de gewenste situatie niet doorvertaald zijn naar streefwaarden van operationele doelen.

operationele doelen - maatregelen

Het assortiment maatregelen komt in het concept POP op e, f, h,i, t en o. Er rijst twijfel of maatregel e aansluit bij de operationele doelen. De nadere motivering voor het maatregelpakket ontbreekt. De hier gehanteerde maatregelen hebben met name ook invloed op thema's als leefbaarheid en recreatie & toerisme.

maatregelen - instrumenten

De instrumenten zijn niet eenduidig ingedeeld naar een operationele doel. De instrumenten grijpen onder meer aan op primaire agrarische bedrijven en hun bijbehorende hectares maar ook op hectares in bepaalde gebieden.

causaliteit

De passendheid van maatregelen bij operationele doelen is niet nader gemotiveerd. De relatie tussen instrumenten en operationele doelen is niet eenduidig weergegeven.

Duurzaam waterbeheer

thema - doelen

De operationele doelen gaan in op ruimtelijke aspecten en op waterkwaliteitsaspecten. Er zijn raakvlakken met bijv. thema's als duurzame landbouw, kwaliteit natuur en landschap. De streefwaarden van de gewenste situatie zijn slechts gedeeltelijk ingevuld.

operationele doelen - maatregelen

Het maatregelpakket voor de operationele doelen omvat: e, f, j, q, t en u. De passendheid m.b.t. het thema waterbeheer wordt voor een aantal maatregelen in twijfel getrokken. Een aantal lijken beter te passen bij het thema duurzame landbouw.

maatregelen - instrumenten

De beoogde instrumenten grijpen onder meer aan op bedrijven met de bijbehorende hectares en op specifieke gebieden. De relatie tussen operationele doelen en instrumenten ontbreekt. Bovendien zijn de instrumenten (nog) niet beschreven.

causaliteit

De relatie tussen operationele doelen en de instrumenten is niet inzichtelijk gemaakt.

Diversificatie economische dragers

thema - doelen

De uiteindelijke keuze voor de operationele doelen is niet nader gemotiveerd. Streefwaarden voor de operationele doelen zijn niet vermeld.

Er zijn raakvlakken met bijvoorbeeld thema's als duurzame landbouw en recreatie & toerisme. Aangezien het thema leefbaarheid erg breed geformuleerd wordt heeft het hier ook raakvlakken mee.

operationele doelen - maatregelen

Het maatregelpakket omvat f, m, p, t. De vraag rijst hierbij of dit pakket wel het meest passend is gezien de geformuleerde operationele doelen. Bovendien ontbreekt de motivering voor het gekozen maatregelpakket.

maatregelen - instrumenten

De relatie van de instrumenten met de operationele doelen is niet eenduidig weergegeven. De instrumenten grijpen onder meer aan op primaire bedrijven, verwerkingsprocessen, maar ook op specifieke gebieden. De keuze voor het instrumentarium is niet nader gemotiveerd. Bovendien is het instrumentarium (nog) niet volledig beschreven.

causaliteit

De relatie tussen operationele doelen en instrumenten is niet eenduidig weergegeven.

Recreatie & toerisme

thema - doelen

Er wordt geconstateerd dat de operationele doelen geen regiospecifieke invalshoek kennen, terwijl de eraan voorafgaande beschrijving daar wel op ingaat. Streefwaarden van de gewenste situatie zijn (nog) niet ingevuld.

Operationele doelen hebben raakvlakken met bijvoorbeeld het thema diversificatie economische dragers, leefbaarheid, kwaliteit natuur en landschap.

operationele doelen - maatregelen

Het maatregelpakket omvat e, f, p, s, t. Hier rijst eveneens de vraag of dit gezien de operationele doelen wel het meest passende pakket is. De motivering hiervoor ontbreekt.

maatregelen - instrumenten

De relatie tussen operationele doelen en instrumenten is niet inzichtelijk gemaakt. De instrumenten grijpen onder meer aan op: specifieke gebieden, hectares en op primaire bedrijven. De instrumenten zijn (nog) niet volledig beschreven.

causaliteit

De passendheid van de maatregelen op de operationele doelen is niet nader gemotiveerd. De relatie tussen operationele doelen en instrumenten is niet eenduidig weergegeven.

Leefbaarheid

thema - doelen

De regionale invalshoek is belicht bij de situatiebeschrijving van het thema.

De operationele doelen zijn echter niet regiospecifiek aangeduid.

Streefwaarden van de operationele doelen zijn niet vermeld.

Het begrip leefbaarheid is samengesteld uit zeer veel uiteenlopende elementen.

Er zijn raakvlakken met bijv. thema's als recreatie & toerisme, diversificatie economische dragers, kwaliteit van natuur en landschap.

operationele doelen - maatregelen

De beoogde maatregelen omvatten: n, o en p.

Gezien de aard van de maatregelen kan verwacht worden dat ze ook een bijdrage leveren aan andere thema's in het POP.

maatregelen - instrumenten

De relatie tussen operationele doelen en instrumenten is niet eenduidig weergegeven.

De instrumenten grijpen onder meer aan op specifieke gebieden en op bouwwerken

De instrumenten zijn in het concept POP (nog) niet volledig beschreven.

causaliteit

De geformuleerde operationele doelen kennen veel raakvlakken met andere thema's.
De relatie tussen operationele doelen en instrumenten is niet eenduidig weergegeven.

Plan: zes thema's bijelkaar

thema - doelen

De thema's met hun operationele doelen, zoals ze in het concept POP zijn geformuleerd, hebben veel raakvlakken met elkaar. Soms lijkt een operationeel doel beter te passen in een ander thema. Dit wordt mede versterkt door het feit dat de motivering voor de indeling van een operationeel doel aan een thema ontbreekt.

Alle zes thema's bij elkaar beschouwd bestrijken een keur aan operationele doelen, ze hebben een breed bereik (primaire bedrijven, specifieke gebieden, verwerkings- afzetprocessen, specifieke bouwwerken w.o. wegen en dorpsgezichten) t.a.v. de plattelandsontwikkeling.

Breed beschouwd ontbreken nog de nodige streefwaarden voor de gewenste situatie en refentiewaarden van de uitgangssituatie.

operationele doelen - maatregelen

De maatregelen worden ingezet voor meerdere thema's en operationele doelen. De specifieke samenstelling van het maatregelpakket per thema of per operationeel doel is niet onderbouwd.

maatregelen - instrumenten

De beschrijving van de instrumenten is niet volledig. Sommige instrumenten zijn (nog) niet beschreven.

Het concept POP koppelt de instrumenten aan de maatregelen. Er ontbreekt echter een indeling waarbij de instrumenten aan de operationele doelen of aan een specifiek thema gekoppeld zijn.

causaliteit

De themaspecifieke benadering is doorgevoerd tot en met de geformuleerde operationele doelen. De maatregelen en de instrumenten zijn niet eenduidig aan de themaspecifieke indeling gekoppeld. Instrumenten werken door op meerdere thema's tegelijk en zijn aldus dienstbaar aan de plandoelen.

4 Antwoorden evaluatievragen en aanbevelingen

4.1 Beantwoording evaluatievragen

In hoofdstuk 1.2 doelstelling ex ante evaluatie is verwoord waarover een oordeel gevormd zou worden. Hierna wordt het oordeel nader beschreven.

- causaliteit

Het POP beoogt de volgende reeks te realiseren: analyse-gewenste situatie- doelen-operationele doelen- maatregelen-instrumenten- output- resultaat- effect.

De relatie **analyse - gewenste situatie - doelen - operationele doelen - maatregelen** mist motiveringen en de aanduiding van gemaakte keuzes.

De specifiek relatie tussen **operationele doelen - instrumenten** is niet inzichtelijk gemaakt. Instrumenten zijn niet eenduidig gerelateerd aan (operationele) doelen.

- evalueerbaarheid

Dit onderdeel is operationeel nog niet ver uitgewerkt. De aanwezigheid van: streefwaarden voor de gewenste situatie, (referentie)kengetallen voor de uitgangssituatie, indicatorensets, contouren van monitoringssystemen maakt dat het plan de intentie heeft evalueerbaar te zijn t.b.v. latere evaluaties (mid term, ex post). Toetsing leert dat er nog de nodige aan- en invullingen zijn te maken alvorens er sprake kan zijn van een operationele beschrijving.

Het complex van uiteenlopende maatregelen en instrumenten en de hoeveelheid instrumenten dat men beoogt te effectueren, zal specifieke zorg voor monitoring op operationeel niveau moeten vergen.

4.2 Verbeterfactoren en aanbevelingen voor het POP

- Algemeen
 - Leesbaarheid vergroten door per hoofdstuk een samenvattend overzicht te geven;
 - Overwegen om meer gebruik te maken van bijlagen met daarin de vele tabellen en het POP beperken tot een rode draad dat kaderstellend is voor het uitvoeringstraject.
- Opzet cf uitvoeringsbepalingen
 - De opzet van het POP is beoogd cf de (EG) uitvoeringsbepalingen (nr. 1750/99). Een aantal onderdelen uit de annex I zijn echter nog grotendeels onderbelicht gebleven, nl.: 14 (evenwicht tussen steunmaatregelen), 15 (verenigbaarheid en coherentie) en 16 (aanvullende staatssteun);
 - Voor onderdeel 12 geldt ondermeer om de juridische en administratieve toets van de instrumenten (rijk, provincie) verder te beschrijven en te completeren.
- Situatiebeschrijving
 - Beschrijf een plankader waarbinnen de ambities verwoord staan m.b.t plattelandsontwikkeling in Nederland. Positioneer de SWOT analyse binnen dit kader;
 - Verbeteren evenwichtigheid door aanwezige en te verwachten ontwikkelingen te benoemen en hun sturende werking te beschrijven;
 - De mate van aandacht die aan onderwerpen gegeven wordt is zeer verschillend, de motivering daarvoor alsnog toevoegen.

- **Samenhang**
De samenhang in het POP wordt gevormd door de reeks **analyse-gewenste situatie- doelen- operationele doelen-maatregelen- instrumenten**.

Een transparantere samenhang kan onder meer bereikt op de volgende punten:

- Formuleer voorafgaand aan de SWOT exercitie een referentiekader waaruit de terminologie kansen, bedreigingen, sterkte, zwakte afgeleid kan worden;
 - In zijn algemeenheid door keuzes en prioriteringen inzichtelijk te maken en uit te leggen;
 - Uitleg en motivering van de stap **gewenste situatie-doelen** toevoegen;
 - De strategiebepaling beoogt een weergave te zijn van de wijze waarop men de problemen wil aanpakken; tracht de strategie een transparantere bijdrage te laten leveren aan de stap **doelen- operationele doelen**;
 - De relatie **operationele doelen-maatregelen-instrumenten** is in de getoonde tabellen niet zodanig weergegeven dat er een eenduidige relatie te achterhalen is tussen in te zetten instrumenten en het operationele doel dat nagestreefd wordt. Maak de relatie eenduidig tussen de in te zetten instrumenten en de na te streven operationele doelen;
 - Breng een nadere motivering aan m.b.t. de relatie tussen **operationele doelen-maatregelen**.
- **Effecten en kwantificering**
 - Voeg een risicoanalyse toe die ingaat op de doeltreffendheid van het plan. Wijs daarbij per thema op onderlinge wisselwerking tussen maatregelen die al of niet synergie bewerkstelligen;
 - Beschouw eveneens de synergie met andere (deels nog beoogde) programmeringen in het plangebied;
 - Voeg toe, door meerdere thema's tegelijk te beschouwen, een risicoanalyse die ingaat op de wisselwerking tussen de beoogde effecten die met name ingaan op de milieukwaliteit en op verbeteren economische positie;
 - Voeg zo mogelijk kwantitatieve prognoses bij t.a.v. output, resultaat en beoogde effecten;
 - Het beeld van de streefwaarden is in die zin onevenwichtig dat de kwalitatieve waarden de over hand hebben en een aantal gewenste situaties kent geen enkele streefwaarde (noch kwalitatief noch kwantitatief). Breng alsnog streefwaarden aan waar ze ontbreken.
 - **Evaluëren en monitoren**
 - Werk de monitoringssystematiek nader uit op operationeel niveau en snij die toe op het complex van maatregelen en de grote hoeveelheid instrumenten die geëffectueerd gaan worden; geef bovendien aan m.i.v. wanneer een dergelijk systeem operationeel kan zijn;
 - De kengetallen van de '0-meting' (referentiewaarden beginsituatie) en de streefwaarden van de gewenste situatie op elkaar afstemmen.
 - **Uitvoeren**
 - Werk de uitvoerings- en projectenorganisatie op operationeel niveau nader uit en beschouw daarin specifieke risicofactoren die de voortgang kunnen belemmeren;
 - Aangeven welke criteria een rol spelen m.b.t. de projectselectie en of er beoogd wordt gebruik te gaan maken van ondersteunende hulpmiddelen die het keuzeproces van projectselectie ondersteunen.

5 Verwerking aanbevelingen in het plan

Aan de hand van onder meer de toetsingsresultaten en de daaruit voortgekomen aanbevelingen hebben de planopstellers aanpassingen doorgevoerd in het concept POP. De mate waarin dat heeft plaatsgevonden staat hieronder nader aangeduid.

verbeterfactoren en aanbevelingen	reactie/commentaar planopstellers
<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen <ul style="list-style-type: none"> -Leesbaarheid vergroten door per hoofdstuk een samenvattend overzicht te geven; -Overwegen om meer gebruik te maken van bijlagen met daarin de vele tabellen en het POP beperken tot een rode draad dat kaderstellend is voor het uitvoeringstraject. 	<ul style="list-style-type: none"> -Ieder hoofdstuk is alsnog afgesloten met een conclusie; -Het aantal tabellen in het POP zelf is teruggebracht door samenvoeging, door te schrappen of door verwijzingen in de tekst naar bijlagen. In H1 is duidelijker het kader van het POP aangegeven; het POP bevat een selectie van het bestaande Nederlandse instrumentarium voor plattelandsbeleid. Dit instrumentarium vormt tevens het kader voor het uitvoeringstraject.
<ul style="list-style-type: none"> • Opzet cf uitvoeringsbepalingen <ul style="list-style-type: none"> -De opzet van het POP is beoogd cf de (EG) uitvoeringsbepalingen (nr. 1750/99). Een aantal onderdelen uit de annex I zijn echter nog grotendeels onderbelicht gebleven, nl.: 14 (evenwicht tussen steunmaatregelen) , 15 (verenigbaarheid en coherentie) en 16 (aanvullende staatssteun); -Voor onderdeel 12 geldt ondermeer om de juridische en administratieve toets van de instrumenten (rijk, provincie) verder te beschrijven en te completeren. 	<ul style="list-style-type: none"> -De annex I is alsnog in zijn geheel nagelopen. Er is ondermeer aan deze specifieke punten opnieuw aandacht besteed. Enerzijds kan opgemerkt worden dat het reeds bestaande rijksinstrumentarium via eerdere trajecten getoetst is aan een criterium als verenigbaarheid en coherentie, terwijl anderzijds het in te stellen Comité van Toezicht (CvT) tijdens de uitvoering van het POP hierop alert zal zijn. Ter onderbouwing van punt 14 is in H 5 en H 11 ingegaan op het evenwicht tussen steunmaatregelen nl. op de verhouding tussen het geselecteerde instrumentarium en het totaal pakket van instrumenten. Het onderdeel mbt aanvullende staatssteun is in H 11.4 toegevoegd; -Zie voor een uitgebreide beschrijving van de instrumenten met hun criteria de bijlage 1 en 2 van het POP.
<ul style="list-style-type: none"> • Situatiebeschrijving <ul style="list-style-type: none"> -Beschrijf een plankader waarbinnen de ambities verwoord staan m.b.t plattelandsontwikkeling in Nederland. Positioneer de SWOT analyse binnen dit kader; -Verbeteren evenwichtigheid door aanwezige en te verwachten ontwikkelingen te benoemen en 	<ul style="list-style-type: none"> -In H 3.2.6 is alsnog een beschrijving toegevoegd waarin kernachtig de ambitie beschreven staat mbt het platteland. Voorafgaand aan de SWOT-analyse is bovendien beschreven dat een ontwikkeling als kans wordt gekenmerkt indien als gevolg van een activiteit voor meerdere functies tegelijk op het platteland vooruitgang is te boeken; met andere woorden indien een 'win-win-situatie' wordt bereikt. De strategie bepaling is in H 4 geformuleerd nadat eerst een algemene strategie is geformuleerd (<i>Om het platteland gereed te maken voor de 21 ste eeuw...</i>) waarin evenwicht tussen functies, een integrale aanpak mbt duurzaamheid en meer accent op verweving van functies het kader is voor de specifieke strategie van elk thema; -Op relevante plaatsen is in de ontwikkelingen een extra ordening aangebracht tijdens de redactie van

<p>hun sturende werking te beschrijven;</p> <p>-De mate van aandacht die aan onderwerpen gegeven wordt is zeer verschillend, de motivering daarvoor alsnog toevoegen.</p>	<p>het POP. In de conclusie van H3 wordt bovendien gewezen op de strakker wordende randvoorwaarden richting de landbouw vanuit het oogpunt van natuur en landschap, milieu, ruimtelijke inrichting, maatschappij en markt;</p> <p>-In H3 wordt in het licht van de specifieke Nederlandse situatie (hoge verstedelijkingsgraad, diverse functies in het landelijk gebied) en het specifieke karakter van de Kaderverordening (zie ook H 1.3), relatief veel aandacht besteed aan duurzame landbouw, milieu, natuur en landschap en water. Deze prioritering in onderwerpen is met name na H3 in H4 verder aangescherpt en als zodanig daar ook van een motivering voorzien.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Samenhang De samenhang in het POP wordt gevormd door de reeks analyse-gewenste situatie- doelen-operationele doelen-maatregelen-instrumenten. Een transparantere samenhang kan onder meer bereikt op de volgende punten: -Formuleer voorafgaand aan de SWOT exercitie een referentiekader waaruit de terminologie kansen, bedreigingen, sterkte, zwakte afgeleid kan worden; -In zijn algemeenheid door de keuzes en prioriteringen inzichtelijk te maken en uit te leggen; -Uitleg en motivering van de stap gewenste situatie-doelen toevoegen; -De strategiebepaling beoogt een weergave te zijn van de wijze waarop men de problemen wil aanpakken; tracht de strategie een transparantere bijdrage te laten leveren aan de stap doelen-operationele doelen; -De relatie operationele doelen-maatregelen-instrumenten is in de getoonde tabellen niet zodanig weergegeven dat er een eenduidige relatie te achterhalen is tussen in te zetten instrumenten en het operationele doel dat nagestreefd wordt. Maak de relatie eenduidig tussen de in te zetten instrumenten en de na te streven operationele doelen; -Breng een nadere motivering aan m.b.t. de relatie tussen operationele doelen-maatregelen . 	<p>-Het kader is alsnog toegevoegd in H 3.2.6;</p> <p>-In H1 (met name H 1.3) en in de relevante hoofdstukken H 4.7 (voor de strategie en de doelen) en in H 5.2 (voor de instrumenten en maatregelen) is hier specifiek aandacht aan besteed;</p> <p>-Aan het slot van H3 wordt in de conclusie de motivering van de stap gewenste situatie-doelen in H4 aangegeven. Er staat beschreven waarop de nadruk gelegd zal worden tav het formuleren van de doelen;</p> <p>-De stap doelen-operationele doelen is ingegeven door het vigerende plattelandsbeleid (met bijbehorend instrumentarium) en de reikwijdte van de Kaderverordening. Relevant voor de keuze van de operationele doelen is bovendien de relatie van het POP met het vigerende Nederlandse plattelandsbeleid zoals in H 1.3 is omschreven. In H 4.4 is voorts aangegeven dat nog te ontwikkelen beleid aanleiding kan zijn voor bijstelling van de operationele doelen;</p> <p>-In H5 (tabel 9) is dit inzicht verstrekt. Hierbij kan tevens opgemerkt worden dat in H8.2 de maatregelen 'a t/m v' gekoppeld zijn met de in te zetten instrumenten;</p> <p>-Zie voorgaande opmerking. H5.2 licht de motivering nader toe. Aanleiding voor deze koppeling van de instrumenten aan de maatregelen ('a t/m v') werd ingegeven door het feit dat slechts een selectie van het Nederlandse instrumentarium voor cofinanciering</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Effecten en kwantificering <ul style="list-style-type: none"> -Voeg een risicoanalyse toe die ingaat op de doeltreffendheid van het plan. Wijs daarbij per thema op onderlinge wisselwerking tussen maatregelen die al of niet synergie bewerkstelligen; -Beschouw eveneens de synergie met andere (deels nog beoogde) programmeringen in het plangebied; -Voeg toe, door meerdere thema's tegelijk te beschouwen, een risicoanalyse die ingaat op de wisselwerking tussen de beoogde effecten die met name ingaan op milieukwaliteit en op verbeteren economische positie; -Voeg zo mogelijk kwantitatieve prognoses bij t.a.v. output, resultaat en beoogde effecten; -Het beeld van de streefwaarden is in die zin onevenwichtig dat de kwalitatieve waarden de over hand hebben en een aantal gewenste situaties kent geen enkele streefwaarde (noch kwalitatief noch kwantitatief). Breng alsnog streefwaarden aan waar ze ontbreken. 	<p>wordt ingediend.</p> <p>-In H6 is een kwalitatieve effectbeschrijving gemaakt. Door zo nu en dan kanttekeningen daarbij te formuleren wordt gewezen op onderling negatieve beïnvloeding (bijv. meer bedrijvigheid kan het milieu negatief belasten);</p> <p>-In H1 is aangegeven dat het POP een selectie van het instrumentarium bevat waarvan de verwachting is dat cofinanciering door de Kaderverordening het meeste effect sorteert. De reikwijdte en de specifieke aard van de overige programmeringen (D2, Leader, e.d.) is leidend voor het aldaar in te zetten instrumentarium. Het is uiteraard zo dat de verschillende programmeringen elkaar bij de uitvoering niet zullen tegenwerken;</p> <p>-Het POP impliceert een strategische integrale aanpak ten einde in integraal gestelde behoeftes te kunnen voorzien (milieu, economie, sociaal) In H1 en H5 wordt aangegeven dat voor het POP de integraliteit van doelen en instrumenten leidend is ('win-win-situaties'). Instrumenten die qua te boeken resultaten op al te gespannen voet met elkaar staan vormen geen onderdeel van het POP. De kwalitatieve effecten die geformuleerd zijn in H6 voorzien in een behoefte waarin het POP wil voorzien. Eén specifiek thema voorziet in meer of minder mate in alle behoeften tegelijk. Indien alle 6 thema's bij elkaar beschouwd worden, wordt er in alle behoeftes een substantiële (kwalitatieve) bijdrage voorzien;</p> <p>-Het POP is strategisch van aard en is daarmee kaderstellend voor de uitvoeringsprogramma's. Kwantitatieve prognoses ontbreken op het strategische niveau van het POP omdat de daadwerkelijke effectuering van het instrumentarium beter ingeschat kan worden op een operationeel niveau. Onzekerheidsbepalende factoren zijn op operationeel niveau immers beter kenbaar en beheersbaar. Tijdens de uitvoering van het POP zal via monitoring de voortgang mbt output en resultaat nauwgezet in beeld gebracht worden;</p> <p>-Waar mogelijk zijn kwantitatieve streefwaarden alsnog toegevoegd. Dit betreft meestal streefwaarden op een hoog aggregatieniveau (bijv. algemene streefwaarden afkomstig uit beleidsnota's). Op een lager abstractieniveau (project/regeling) wordt binnen het Nederlandse instrumentarium in de meeste gevallen subsidie toegekend indien een project aan voorafgestelde voorwaarden/randvoorwaarden (bijv. milieu) voldoet. Het werken met streefwaarden wint echter aan belang; binnen het instrumentarium is een tendens van betaling naar prestatie/output waarneembaar. In dit licht is het systeem van (kwantitatieve) streefwaarden in ontwikkeling.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Evalueren en monitoren <ul style="list-style-type: none"> -Werk de monitoringssystematiek nader uit op operationeel niveau en snij die toe op het 	<p>-Deze is in het voorliggende POP niet op operationeel niveau opgenomen. Het POP impliceert een integrale</p>

<p>complex van maatregelen en de grote hoeveelheid instrumenten die geëffectueerd gaan worden; geef bovendien aan m.i.v. wanneer een dergelijk systeem operationeel kan zijn;</p> <p>-De kengetallen van de '0-meting' (referentiewaarden beginsituatie) en de streefwaarden van de gewenste situatie op elkaar afstemmen.</p>	<p>aanpak van de problemen. De komende tijd zal gewerkt worden aan een monitoringssysteem dat hierop geënt is. Reeds bestaande, fragmentarische, monitoringssystemen zullen gescreend gaan worden mbt de passendheid in het POP. Dat kan aanleiding geven om reeds bestaande monitoringssystemen aan te gaan passen;</p> <p>-Op onderdelen heeft deze afstemming plaatsgevonden. Waar dat niet gerealiseerd is wordt dat bemoeilijkt door het feit dat de beschikbare informatie voor de '0-meting' en de streefwaarden niet op elkaar aansluiten. (vanwege beschikbaarheid, vanwege verschillend aggregatieniveau, vanwege afwijkend meeteenheid of meetmoment). Voorafgaand aan de uitvoering zal hier nog fijnafstemming op gerealiseerd gaan worden.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren <p>-Werk de uitvoerings- en projectenorganisatie op operationeel niveau nader uit en beschouw daarin specifieke risicofactoren die de voortgang kunnen belemmeren;</p> <p>-Aangeven welke criteria een rol spelen m.b.t. de projectselectie en of er beoogd wordt gebruik te gaan maken van ondersteunende hulpmiddelen die de eventuele projectselectie ondersteunen.</p>	<p>-Dit traject is nog in ontwikkeling bij zowel rijk en provincie. Uitvoeringsorganisaties (Laser,DLG) zijn daarbij betrokken. Deels betreft dat nog een nader uit te werken taak van het CvT ;</p> <p>- De criteria zijn opgenomen bij de beschrijving op het niveau van de instrumenten. Voorts zijn hierover afspraken gemaakt in het kader van het sturingsmodel rijk-provincie. Met name de daarin vermelde uitvoeringsprogramma's zullen de projectselectie ondersteunen. (Technische)hulpmiddelen voor projectselectie zijn in een ontwikkelingsfase. Het is denkbaar dat er voor een aantal specifieke instrumenten voor een specifieke regio gebruik gemaakt kan worden van dergelijke ondersteunende technische hulpmiddelen.</p>

Bronnen

- A handbook on "environmental assessments of regional development plans and EU Structural Funds Programmes", Commission document, augustus 1998.
- Evaluation of rural development programmes 2000-2006 supported from the European Guidance and Guarantee Fund, GUIDELINES; DG VI 1999.
- Evaluatiemethoden, een introductie. Afd. beleidsevaluatie en –instrumentatie ministerie van financiën, SDU september 1992.
- Guidance on environmental appraisal towards sustainable rural development in the context of SAPARD, Dienst Landelijke Gebied, ERM en Veen ecology, augustus 1999.
- Kuypers, G.. Beginselen van beleidsontwikkeling deel A en B. Coutinho 1980.
- Verordening (EG) Nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging en instelling van een aantal verordeningen. Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen 26-6-1999.
- Verordening (EG) Nr. 1750/1999 van de Commissie van 23 juli 1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen voor de Verordening (EG) nr 1275/1999 van de Raad inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het EOGFL. Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen 13-8-1999.
- Werkdocumenten Europese Commissie. De nieuwe programmeringsperiode 2000-2006.
 - Werkdocument 2. De voorafgaande evaluatie van de bijstandspakketten in het kader van de structuurfondsen. DG XVI Regionaal Beleid en Cohesie, 1999.
 - Werkdocument 3. Indicatoren voor het toezicht en de evaluatie: een indicatieve methodologie. DG XVI Regionaal Beleid en Cohesie, 1999.

Bijlage I Toetsinstrumentarium

Deze bijlage beschrijft het gehanteerde instrumentarium dat gebruikt is ter ondersteuning bij de analyse van het concept POP. Ze hebben een plaats gekregen in het 4- stappenplan zoals dat schematisch weergegeven is in onderdeel 2.3 werkwijze van toetsing.

t.a.v. stap 1

- **inhoudsopgave (contouren)**

Toetst op: de aanwezigheid van onderdelen in het plan op hoofdlijnen.

Afgeleid van Vo. (EG) nr. 1750/1999; annex

-huidige situatie & gewenste situatie
-prioritaire aandachtsvelden & problematieken
-doelen
-operationele doelen
-maatregelen
-instrumenten
-financiering
-uitvoering en beheer

t.a.v. stap 2

- **afvinklijst**

Toetst op: de specifieke aandachtspunten uit de categorieën A t/m E.

Is gebaseerde op de **guidelines** evaluation of rural development programmes 2000-2006 supported from the EOGFL (VI/8865/99), Annex III .

	categorie A t/m E uit annex III		ja/nee ✓	toelichting
de situatie beschrijving		essentieel vanuit oogpunt van doeltreffendheid en evalueerbaarheid		
huidige situatie	A			
-beschrijving -ranking 'pijnpunten' -drijvende krachten plattelandsonwikkeling	(1)	- wordt de huidige situatie t.a.v. landbouw, demografie, werkgelegenheid, milieu, etc... kwalitatief en kwantitatief evenwichtig beschreven ?		
		- worden referentie indicatoren gehanteerd bij de beschrijving?		
		- zijn de kansen en bedreigingen geformuleerd bijv. middels een SWOT?		
		- heeft er prioritering van de 'pijnpunten' plaatsgevonden ?		
		- wordt er gewezen op de relatie met ander programmeringen in het gebied?		
-relevante vorige acties (EOGFL) -aandacht eval. & monitoring	(2)	- wordt er verwezen naar gedane evaluaties van andere programmeringen		
		- worden de resultaten van gedane evaluaties in termen van succes- en faalfactoren benut voor de POP programmering?		
		- wordt naar de toekomst toe het belang van eval. & monitoring onderkend?		
De strategie bepaling		essentieel vanuit oogpunt van doeltreffendheid		
-consistentie voorgestelde strategie	B1			
-argumentatie van de gekozen strategie	(1)	- wordt er een transparante strategieafweging gemaakt in het plan?		
		- is de strategie bepaling en de beoogde activiteiten terug te voeren op de SWOT resultaten?		
-consistentie tussen doelen en operationele doelen	(2)	- zijn er motiveringen vermeldt m.b.t. de omschrijving van de doelen en de operationele doelen?		
		- staan de operationele doelen ten dienste van de hogere plandoelen ?		
		- wordt er gewezen op een eventuele (synergie)relatie met andere rurale ontwikkelingsplannen in het plangebied?		
-evenwichtigheid maatregelpakketten	(3)	- grijpen de steunmaatregelen terug op de eerder gestelde prioriteiten?		
		- wordt er aangegeven welke aspecten de realiseerbaarheid bepalen van de beoogde maatregelpakketten?		
		- wordt er gewezen op specifieke wisselwerkingen (synergie/remming) tussen maatregelpakketten?		
-agri-milieu maatregelen		- zijn landbouw-milieumaatregelen voor het hele plangebied van toepassing, of zijn er gebiedsdelen van uitgesloten?		
Passendheid strategie binnen andere lopende beleidstrajecten				
passend met GLB en ander beleid	B 2			

-consistentie met andere GLB instrumenten w.o. milieu voorschriften	(1)	- wordt er gewezen op de wisselwerking tussen de maatregelen en andere beleidslijnen in het GLB, zoals bijv. cross compliance e.d. . - integreert het POP eveneens de realisatie van duurzaamheidsnormen mbt 'omgevingskwaliteit'?		
-rekening houden met mededinging -emancipatie	(2)	- wordt er gerefereerd aan het tegengaan van negatieve bijeffecten op o.m. mededinging en emancipatie ?		
-rekeninghouden met nationale/ internationale (milieu)verplichtingen	(3)	- wordt er gerefereerd aan reeds vigerende nationale en communautaire normstellingen, bijv. m.b.t. nitraat, habitat, vogels, energie,..... ?		
mate van doeltreffendheid		essentieel vanuit oogpunt van doelbereik		
vaststellen verwachte impact van de maatregelen	C1			
-verwachte resultaten en impact van de maatregelen op plandoelen, specifieke doelen, operationele doelen	(1)	- worden er beoogde resultaten en effecten beschreven uitgaande van de maatregelen die men in wil zetten?		
		- zijn er beoogde prestaties aan de maatregelen of aan de in te zetten instrumenten gekoppeld?		
		- wordt er voor maatregelen een indicatorenset beschreven in de reeks van output-resultaat-effect?		
		- wordt er een wisselwerking beschreven tussen maatregelen onderdeling ?		
		- wordt er gewezen op (negatieve) bijeffecten van maatregelen?		
relatie met 'common evaluation questions' (uit annex I)	C2	- beogen de maatregelen effecten te hebben op leefomstandigheden, inkomensverbetering, werkgelegenheid, bedrijfsstructuur, omgevingskwaliteit etc... ? (onderwerpen uit de annex I 'common evaluation questions').		
kwantificering doelbereik		essentieel vanuit het oogpunt van doeltreffendheid en evalueerbaarheid		
kwantificering van targets	D			
-kwantificering van doelen en gebruik van relevante indicatorsets	(1)	- bevat het plan kwantitatieve streefwaarden bij de doelformuleringen en bij de operationele doelformuleringen?		
		- zijn er streefwaarden op instrumentenniveau?		
		- zijn er streefwaarden op maatregelniveau?		
		- zijn indicatorensets ook kwantitatief beschreven t.a.v. referentie-output-resultaat-effectniveau?		
		- is er bij de kwantificeringsslag m.b.t. streefwaarden gemaakt van onderbouwende (reken)modellen en/of baseert men zich daarbij op specifieke rapporten?		
-kwantificering van te verwachten impact	(2)	- is er een kwantificering van de te verwachten impact op de plandoelen (sociaal-economisch, natuur, milieu, e.d. ...) gemaakt?		
plan uitvoering en beheer		essentieel vanuit oogpunt van evalueerbaarheid		
verificatie van de voorgestelde uitvoering en beheersorganisatie	E			
-beschrijving verantwoordelijkheden	(1)	- is beschreven hoe men het plan gaat beheren en implementeren in de komende periode 2000-2006 ?		
		- wordt er een uitvoerings- en beheersorganisatie nader omschreven waarin mensen en middelen vermeld zijn ?		
		- is er een relevant actorenveld betrokken bij de implementatie ?		
		- wordt er een beeld gegeven van het totale projectenmanagement ?		
-voorzien in monitoringsysteem	(2)	- is er een duidelijk beeld gegeven op welke wijze de evaluatie & monitoring opgepakt gaat worden, mede in relatie tot het bij volgende evaluaties kunnen beantwoorden van de 'common evaluation questions' (resultaat en effectmeting) ?		
-wijze van projectselectie	(3)	- wordt er een beeld geschetst van de wijze van projectenacquisitie en projectselectie?		

	- beoogt men het proces van projectselectie te (laten) ondersteunen met (rekenkundige) hulpmethodieken.		
--	---	--	--

t.a.v. stap 3

- **hulptabellen cq hulpmatrices**

Toetst op: de reeks analyse - gewenste situatie- doelen- operationele doelen- maatregelen- instrumenten- resultaten- effecten. Gebaseerd op hulponotaties d.m.v. matrices/hulptabellen.

Tabel 1: matchen thema - doel

thema:....	omschrijving	mate van kwantificering en indicatorgebruik
probleem en gewenste situatie -		
doelen -		

Tabel 2: matching doel - maatregel

per doel:...	omschrijving	mate van kwantificering en indicatorgebruik
operationele doelen -		
maatregel -		

Tabel 3: matching maatregel – instrumenten

per maatregel:...	omschrijving	mate van kwantificering en indicatorgebruik
input middelen -		
instrumenten -		
output & resultaten -		

Tabel 4: per thema (is een samenvoeging van tabel 1 t/m 3)

thema:.....	de omschrijving	mate van kwantificering en indicatorgebruik
analyse		
problemen en wensbeelden		
-> doel		
-> operationeel doel		
-> maatregelen		
-> instrumenten		
-> output & resultaat		
-> effect		
-> input middelen		

Tabel 5: (neven) effecten buiten het doel

doel:	effect op doel 1	effect op doel 2	effect op doel ...	doel 6
maatregelen	+ / - / 0			
-				
-				
-				

Tabel 6: maatregelen met hun instrumenten grijpen vooral aan op object...

doel:...	object bedrijf	object keten	object gebied	samenwerkingsverbanden
maatregelen/ instrumenten				
-				
-				
-				

Tabel 7: doel - impact op **plan**-nivo

POP	economisch	sociaal	milieu??
<u>doel bevorderen duurzame landbouw</u>	+ / - / 0				
maatregel/instrumenten					
-					
<u>doel verbeteren kwaliteit natuur & landschap</u>					
maatregel/instrumenten					
-					
<u>doel verbeteren duurzaam waterbeheer</u>					
-					
-					
-					
...					
...					
...					

t.a.v. stap 4

- **beoordelingsrichtlijn**

Toetst op: de zgn. 'rode draad' in het concept POP.

Deze normatieve samenhang tussen planonderdelen is gebaseerd op voortschrijdend inzicht en is behulpzaam bij het nader formuleren van aanbevelingen.

Deze richtlijn is gaande weg door de ex ante evaluator opgesteld en bevat een samenhang tussen essentiële POP onderdelen.

Het heeft als werkdocument een ondersteunende (i.c. normerende) rol gespeeld bij de oordeelsvorming op basis van de verkregen toetsresultaten. Het fungeert als instrument in de 4^e stap van het stappenplan.

uitgangspunt

De ex ante evaluatie legt in de oordeelsvorming met name het accent op de manifestatie van de volgende planeigenschappen:

- *causaliteit*;
- *evalueerbaarheid*;
- *doeltreffendheid*;
- *relevantie*.

vier kernreeksen

In de kern manifesteren zich deze planeigenschappen via de volgende (beknopte) reeksen:

- *causaliteit*: analyse-> probleemstelling->gewenste situatie->doelen->operationele doelen -> maatregelen->instrumenten->output&resultaat->effect;
- *evalueerbaarheid*: beginsituatie met referentieindicatoren, gewenste situatie met streefwaarden, indicatorsets, monitoringssystematiek;
- *doeltreffendheid*: doelen-> operationele doelen-> beoogde effecten;
- *relevantie*: analyse-> gewenste situatie->doelstellingen.

invalshoeken ter beoordeling

A. Huidige situatie

Oordeelvorming ten dienste van de doeltreffendheid en de evalueerbaarheid.

Deze stap is met name ook nodig t.b.v. de mid term en ex post evaluatie. Een evaluator wil de omvang van vorderingen kunnen vaststellen; dat kan als de beginwaarden bekend zijn.

- Beschrijving van de bestaande situatie.
- Nul-meting voor de referentieindicatoren, ook voor abstracte sociaal-economische doelen.
- SWOT-analyse (Strength, Weakness, Opportunities, Threats) op bestaande situatie. Dit ter motivering van de urgentste/belangrijkste problemen danwel de problemen die het meest kansrijk aangepakt kunnen worden.
- Strategie opties; bijvoorbeeld gemotiveerd vanuit de SWOT-analyse (bijv. uitgaan van de kracht van de regio; juist de zwakke punten willen verhelpen).
- Rangschikking van de strategie opties; bijvoorbeeld gemotiveerd vanuit de bevindingen uit de SWOT-analyse of op basis van andere informatie.
- De bepaling van de aard van de strategie.

B. Strategie en afwegingen

Oordeelvorming staat hierbij met name ten dienste aan de doeltreffendheid. Het is van groot belang dat er een causaal verband bestaat tussen de gewenste situatie en de maatregelen die daartoe worden genomen.

- Beschrijving van de doelen.
- Prioritering van doelen op realiseerbaarheid in de planperiode.
- Pakket maatregelen (milieumaatregelen in de landbouw, bebossing van landbouwgrond,...) met bijbehorende acties.

C. Verwachte doorwerking van de beoogde maatregelen op de gekozen doelen

Oordeelsvorming staat met name ten dienste van doeltreffendheid en de evalueerbaarheid. Aan de hand van effectindicatoren moet worden getoond welke resultaten en vervolgens (operationele) doelen worden bereikt. Deze operationele doelen moeten aggregaerbaar zijn naar (abstractere) hoofddoelen.

- effect van de acties op de operationele doelen; dragen de output, het resultaat en de doorwerking bij aan de operationele doelen. (voorbeeld: *output = aanleg van y meter irrigatiepijpleiding; resultaat = z cm³ meer water beschikbaar per m² hectare; doorwerking = x % meer opbrengst per ha. -> verbetering inkomenspositie bedrijven*)
- bijdrage van de operationele doelen aan de doelen.
- kiezen van indicatoren op diverse nivo's (voor output, voor resultaat en voor effect/doorwerking).

D. Vaststelling streefwaarden

Oordeelsvorming staat in dienst van de evalueerbaarheid. Evalueren betekent namelijk gerealiseerde waarden vergelijken met geplande waarden.

- indicatoren zijn voorzien van een streefnivo.

E. Beheer en uitvoering van het plan

Oordeelsvorming staat ten dienste van doeltreffendheid en de evalueerbaarheid. Dit moet bij de start van de planuitvoering zijn geregeld. Om adequaat te kunnen evalueren zijn monitoringsgegevens nodig van de gekozen indicatoren.

- hindernissen bij de uitvoering van te voren al of niet wegnemen.
- verdeling van taken en bevoegdheden (organogram).
- monitoringsfaciliteiten.
- anticipatie op de mid term en de ex post evaluatie.

Bijlage II Samenstelling werkgroep ex ante evaluatie

De personele samenstelling van de werkgroep ex ante evaluatie IKC-L & IKC-N:

- mw G. van Eck
- mw M.J.M. Hootsmans
- T.L.J. Janssen
- H. Lieffijn
- J.H. Olink
- A.J. Schutte (voorzitter)
- H.E. Soorsma
- J.B.M. Thissen